

Законодавство України : [офіційний веб-портал Верховної Ради України]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/285-14>.

11. Пшик Б. І. Інвестиційне кредитування : навч. посіб. / Б. І. Пшик. – Львів : ЛБІ НБУ, 2005. – 291 с.

12. Рейтинг найкращих туристичних слоганів світу [Електронний ресурс] // Tour.com.ua : [веб-сайт]. – Режим доступу: <http://www.tourua.com/ru/tournews/info-43331.html>.

13. Стеченко Д. М. Інфраструктурне забезпечення розвитку рекреаційно-туристичного природокористування у Чернігівській області / Д. М. Стеченко, Г. О. Городинський // Науковий вісник ЧДІЕУ. Сер. "Економіка" : [зб. наук. пр.]. – Чернівці : ЧДІЕУ, 2011. – № 1 (9). – С. 5–11.

14. Туризм: Україна для гостей [Електронний ресурс] // Бagnet : [веб-сайт]. – Режим доступу: <http://www.bagnet.org/news/tourism/204314>.

15. Шапталю О. С. Автономна республіка Крим: проблемні питання державного управління сферою рекреаційного обслуговування : [монографія] / О. С. Шапталю. – Одеса : ОРДУ НАДУ, 2003. – 264 с.

16. Romanova L. Promoting Sochi as a Tourist Destination in the Post-Olympic Period [Electronic source] / L. Romanova, N. Serdyukova. – Access mode to a resource: <http://oaji.net/articles/254-1392548339.pdf>.

Надійшла до редколегії 15.05.14

О. Давыдова, канд. экон. наук, ассист.
Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Киев

НАПРАВЛЕНИЯ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ТУРИСТИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В УКРАИНЕ

В статье раскрыты направления государственного регулирования туристической деятельности в Украине, а именно: нормативно-правовая, экономическая, социальная и информационная сферы. Проанализирована каждая из сфер, предложено использование концессионного соглашения и налогового инвестиционного кредита для стимулирования развития туристической деятельности в стране. Отмечено, что одним из основных инструментов развития территорий является продвижение туристического бренда, в основе которого лежит создание положительного туристического имиджа с помощью информации. Предложено обновить веб-страницу Государственного агентства курорта и туризма Украины и создать веб-метрический рейтинг отечественных туроператоров. Выявлено, что перспективными видами отечественного туризма является детский, семейный, зеленый и деловой.

Ключевые слова: туристическая деятельность, туристический бренд, туристический имидж, туристическая привлекательность региона, туристический кластер, инвестиционный налоговый кредит, государственно-частное партнерство, веб-метрический рейтинг.

O. Davydova, PhD in Economics, Assistant Professor
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

THE WAYS OF IMPROVING THE GOVERNMENTAL REGULATION OF TOURISM ACTIVITY IN UKRAINE

The areas of state regulation of tourism activity in Ukraine, such as legal, economic, social and information areas are highlighted. Each of these areas are analyzed and the implementation of the concession agreement as well as the investment tax credit are proposed in order to stimulate the development of tourism activity in the country. It is mentioned, that one of the main tools of development of the territories is to promote the tourism brand through creating a positive tourism image via information. It was suggested to update the web page of the The State Agency of Ukraine for Tourism and Resorts and to create an online rating of local tour operators. It is found out that promising types of national tourism are children, family, green and business types of tourism.

Keywords: tourism activity, tourism brand, tourism image, tourism attractiveness of the region, tourism cluster, investment tax credit, public-private partnership, online rating.

Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Economics, 2014; 161: 70-73

УДК 004.942

JEL L 150

І. Нетреба, канд. экон. наук, ассист.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ КАТЕГОРІЇ "ІНФОРМАЦІЙНИЙ РЕСУРС"

Розглянуто і систематизовано існуючі теоретичні підходи до тлумачення категорії "інформаційний ресурс". Визначено взаємозв'язки між поняттями "інформаційний ресурс", "інформаційна технологія", "інформаційна система управління". Встановлено значення інформаційних ресурсів для забезпечення виробничого процесу на підприємстві.

Ключові слова: інформаційний ресурс, інформаційні технології, інформаційне забезпечення менеджменту, інформаційна система управління.

Постановка проблеми. Формування і використання інформаційних ресурсів є основою сталого розвитку та вдосконалення всіх напрямів діяльності підприємства, оскільки інформація є одним із факторів виробництва та ключовим аспектом ефективного менеджменту. Насамперед інформаційні ресурси відіграють провідну роль у забезпеченні якісних комунікацій між суб'єктом і об'єктом управління та становлять його основу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню проблемних питань впровадження, використання та розвитку інформаційних технологій і ресурсів на рівні мікро- та макроекономіки, присвячено багато праць учених-економістів, серед яких: В.В. Годін, В.М. Гужва, А.А. Козирев, В.Ф. Ситник, І.Б. Швець та інші. Результати наукових досліджень вищевказаних авторів доводять значущість впровадження інформаційних технологій та систем в органах державної влади, а також на підприємствах різних галузей. Науковцями висвітлено низку проблем розвитку інформаційних технологій, ресурсів, систем та запропоновано сучасні шляхи їх вирішення з урахуванням світових тенденцій розвитку ІТ-ринку.

Невирішені раніше частини загальної проблеми. Ураховуючи значну кількість публікацій у вищезазначеному напрямі, нині існує багато дискусійних питань, що виникають у теорії та практиці управління інформаційними ресурсами як на рівні підприємств, так і на рівні суспільства. Поглибленого вивчення потребують сутнісні інформаційних ресурсів, значення інформаційних технологій та систем для процесів збирання, зберігання, систематизації та перетворення інформації для потреб підприємства.

Формулювання завдань та цілей статті. Метою статті є огляд основних теоретичних підходів до визначення сутності інформаційних ресурсів. Для досягнення мети поставлені такі завдання: здійснити систематизацію поглядів науковців щодо сутності інформаційних ресурсів за існуючими підходами; визначити спільні та відмінні риси підходів до трактування даної категорії, а також встановити взаємозв'язки з іншими поняттями, що використовуються для характеристики інформаційного забезпечення управління.

Виклад основного матеріалу дослідження. З кінця 70-х років ХХ ст. у наукове і практичне життя увійш-

ло таке поняття як "інформаційні ресурси", а починаючи з 90-х років виникла концепція "управління інформаційними ресурсами". Саме у межах цієї концепції набули

розвитку різноманітні підходи до формулювання категорії "інформаційний ресурс" (табл. 1).

Таблиця 1. Систематизація й аналіз суджень фахівців з управління стосовно категорії "інформаційний ресурс"

Джерело	Сутність поняття	Ключові складові поняття
В. Д. Пархоменко [1, с. 32]	Окремі документи і масиви документів, результати інтелектуальної, творчої та інформаційної діяльності, бази і банки даних, усі види архівів, бібліотеки, музейні фонди та інші фонди, що містять відомості і знання, зафіксовані на відповідних носіях інформації, є об'єктами права власності всіх суб'єктів України і мають споживчу вартість (політичну, економічну, соціокультурну, оборонну, історичну, ринкову, інформаційну тощо)	Результати творчої та інформаційної діяльності людей
В.Ф. Ситник [2]	Особливий вид ресурсу, що ґрунтується на ідеях і знаннях, нагромаджених у результаті науково-технічної діяльності людей, поданий у формі, придатній для збору, реалізації та відтворення	Ідеї і знання людей, накопичені у результаті науково-технічної діяльності
А.А. Козирев [3]	Окремі документи та окремі масиви документів в інформаційних системах (банках даних, архівах та інших системах)	Документи та їх сукупність, що знаходиться в інформаційній системі на підприємстві
В.М. Гужва [4]	Весь обсяг інформації із внутрішнього та зовнішнього середовища, що є в інформаційній системі	Дані, що знаходяться в інформаційній системі підприємства
В.В. Годін [5]	Систематизована сукупність цілеспрямованих даних, що забезпечують взаємодію між елементами організації, а також між організацією та зовнішнім оточенням	Інформація, що забезпечує взаємозв'язки між факторами внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства
О.В. Шульга [6, с. 12],	Масиви даних, архіви, методики, інструкції, машинні програми і документи; складова інформаційної системи на підприємстві	Дані, представлені в інформаційній системі підприємства
І. Б. Швець [7, с. 13]	Як технічна категорія – це сукупність інформаційних об'єктів, відображених у знаковій формі на матеріальних носіях, що містять інформацію про події та процеси реального світу. Інформаційні ресурси можуть бути представлені документами і масивами документів як у вигляді паперових документів, так і в автоматизованих інформаційних системах, базами і банками даних, файлами, директоріями та іншими інформаційними об'єктами. Як економічна категорія – це відокремлені знання людини про процеси або явища, представлені у формалізованому виді та відображені на твердому носії, застосування яких сприяє утворенню вартості продуктів і послуг	Як технічна категорія – сукупність документів у паперовому та електронному вигляді; як економічна категорія – сприяють створенню вартості товарів та послуг
М.П. Денисенко, Т.С. Голубева, І.В. Колос [8, с. 43]	Упорядкована сукупність документованих даних і знань, відомостей, інформації, що призначені для задоволення інформаційних потреб користувачів та можуть бути використані для прийняття рішення.	Дані, що призначені для задоволення інформаційних потреб користувача та використовуються в управлінській діяльності

* Джерело: складено автором

Систематизація різних трактувань категорії "інформаційний ресурс" уможливило виокремлення наступних наукових підходів:

1. Макроекономічний підхід – не передбачає конкретизації за об'єктом у використанні інформаційних ресурсів і орієнтований на суспільство загалом (В.Д. Пархоменко, В.Ф. Ситник).

Зокрема, у своїх дослідженнях [2] В.Ф. Ситник визначає наступні характеристики інформаційних ресурсів:

- інформаційний ресурс практично невичерпний, а з розвитком суспільства і зростанням обсягу використовуваних знань цей ресурс зростає;
- застосування нового інформаційного ресурсу замість застарілого потенційно може привести до суттєвих змін, зокрема, поліпшити використання інших видів ресурсів;
- існує зв'язок між категоріями "інформаційний ресурс" та "інформаційна технологія".

2. Управлінський підхід, відповідно до якого інформаційні ресурси – це дані, що в електронному чи паперовому вигляді використовуються керівниками для прийняття управлінських рішень, становлять основу прямих і зворотних зв'язків між керуючою та керованою підсистемами менеджменту (А.А. Козирев, М.П. Денисенко, Т.С. Голубева, І.В. Колос).

Із цього приводу доцільно звернути увагу на положення, викладені у праці М. І. Каблака [9, с. 56]. Автор роботи зазначає, що менеджер завжди приймає рішення за різних умов, зокрема – інформаційної достатності, інформаційного дефіциту або інформаційного надлиш-

ку. Найкращими умовами інформаційного забезпечення менеджменту є інформаційна достатність, що означає наявність достатньої кількості необхідних даних. Зменшення обсягу інформації призводить до інформаційного дефіциту, що може стати причиною несвоєчасного реагування на управлінську проблему, або стати причиною прийняття неефективного рішення. Умови інформаційного надлишку вимагають від особи, що приймає рішення, додаткових витрат часу на відбір необхідних даних, що теж знижує ефективність управління.

3. Комунікаційний підхід означає якісне оцінювання значущості внутрішніх та зовнішніх даних у забезпеченні ефективних комунікацій між факторами внутрішнього середовища підприємства та взаємозв'язків із зовнішнім оточенням (В.М. Гужва, В.В. Годін).

Ґрунтовно цей аспект розглянуто у роботі В.М. Гужви [4]. Зазначено, що залежно від джерела виникнення, розрізняють внутрішню і зовнішню інформацію, яка може бути використана підприємством у якості інформаційного ресурсу. Інформація внутрішнього середовища відображає фінансово-господарський стан; її опрацювання може здійснюватися з використанням стандартних формалізованих процедур. У свою чергу, інформація із зовнішнього середовища неповна і суперечлива, а тому вимагає застосування нестандартних процедур обробки, відбору та упорядкування. Таким чином, управління інформаційними ресурсами включає такі складові: оцінювання інформаційних потреб на кожному рівні управління; дослідження особливостей документообігу підприємства та визначення

напрямів його раціоналізації; стандартизацію типів і форм документів; подолання проблеми несумісності типів даних і створення системи управління даними.

4. Технічний підхід. Передбачає необхідність удосконалення апаратного і програмного забезпечення інформаційної системи управління на підприємстві та розвитку інформаційної інфраструктури (О.В. Шульга, І.Б. Швець).

Так, у дослідженнях О.В. Шульги [6, с. 12] вказується, що інформаційним ресурсам належить провідне місце у функціонуванні інформаційної системи на підприємстві; доцільно розглядати цей елемент лише у взаємозв'язку з іншими елементами інформаційної системи, а саме матеріальними ресурсами (носіями інформації, технічними засобами збирання, передачі й обробки інформації) та каналами циркуляції інформації (працівниками, засобами зв'язку, засобами зберігання і систематизації даних).

5. Економічний підхід, згідно з яким інформаційний ресурс повинен підлягати кількісному оцінюванню як фактор виробництва, що відіграє провідну роль у фо-

рмуванні споживчої вартості товарів і послуг (І.Б. Швець, К.І. Шарова).

У дослідженні К.І. Шарової [10, с. 25] обґрунтовано доцільність виокремлення знань як самостійної економічної категорії та складової інформаційних ресурсів. Автором зроблено висновок, що знання на мікрорівні є продуктом інтелектуальної діяльності кваліфікованої творчої частини персоналу. На основі знань, що зафіксовані у документах, створюється новий продукт.

Провівши ґрунтовний аналіз вищезазначених положень, визначимо інформаційні ресурси як сукупність даних, що надходять із зовнішнього оточення або є відомостями про функціонування підсистем підприємства, становлять основу його інформаційної інфраструктури, зібрані та систематизовані за допомогою сучасних інформаційних технологій і систем, використовуються керівниками підприємства з метою розробки та прийняття стратегічних й оперативних управлінських рішень.

Схематичне представлення місця інформаційних ресурсів в інформаційно-технологічному забезпеченні виробничого процесу на підприємстві наведено на рис. 1.

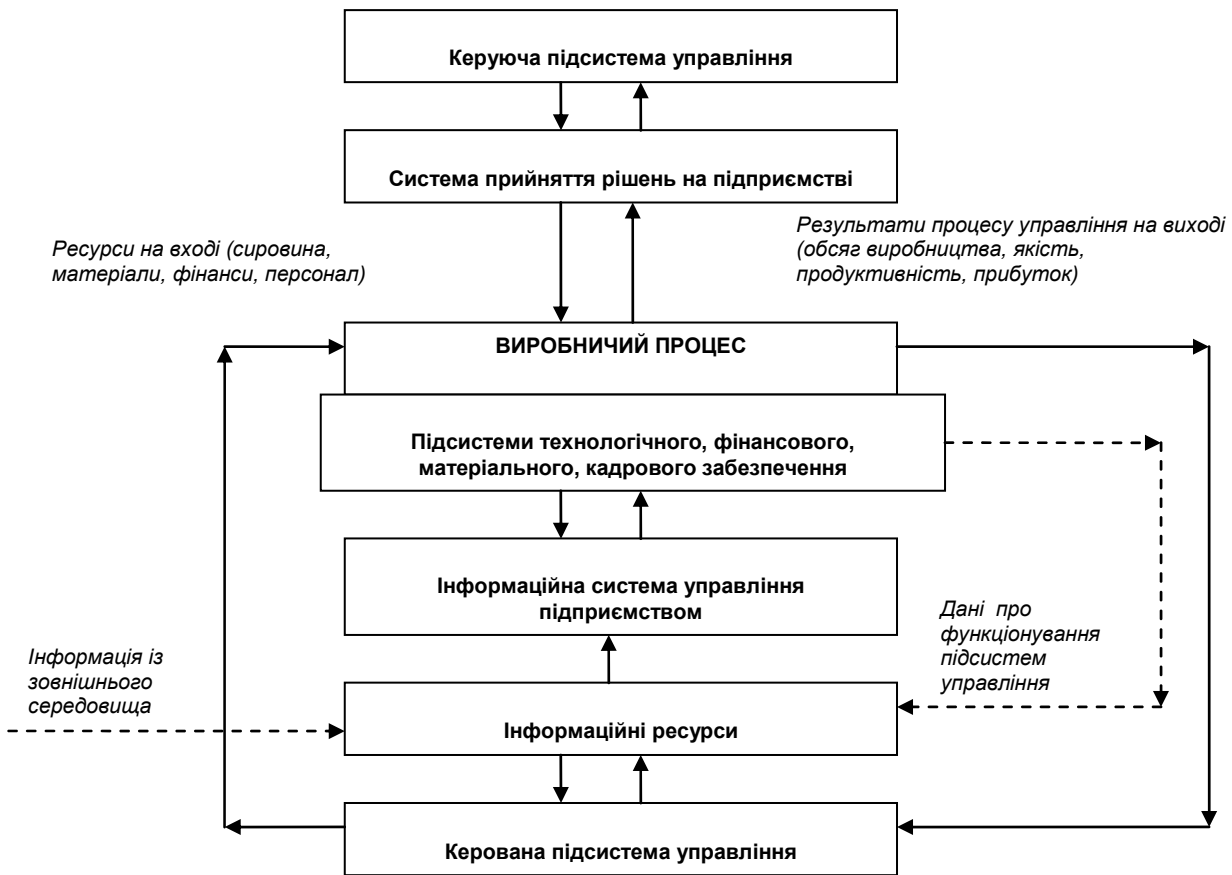

Рис. 1. Інформаційно-технологічне забезпечення виробничого процесу на підприємстві*

* Джерело: розроблено автором

На наш погляд, оцінювати значущість інформаційних ресурсів в діяльності підприємства доцільно шляхом визначення показника "частка інформаційних ресурсів у ресурсному забезпеченні підприємства", як відношення інформаційних ресурсів, що забезпечують управління виробничими чи невиробничими процесами до суми всіх матеріальних ресурсів представлених у грошовому вираженні. Як представлено на рис. 1, інформаційні ресурси використовуються інформаційною системою управління підприємством, тому логічним буде оцінити витратну частину бюджету на створення і

використання інформаційної системи управління за статтями прямих витрат. До прямих витрат слід віднести: витрати на придбання обладнання, витрати на програмне забезпечення (ІТ-рішення), витрати на комплектуючі вироби, периферійне обладнання, засоби автоматичного зчитування інформації, офісне обладнання, комунікаційне обладнання, апаратуру передачі та обміну даними, мережне обладнання, засоби мультимедіа [11; 12].

Висновки. Здійснивши аналіз вищезазначених положень, можна зробити висновок, що у теорії управління єдиним підходом до визначення категорії "інформа-

ційний ресурс" не склалося. Значне число трактувань цієї категорії охоплює мікроекономічний рівень. Спільним для всіх підходів є використання понять "дані" та "інформація". Усі дослідники єдині у своєму твердженні про необхідність удосконалення інформаційних технологій як технічного засобу обміну інформаційними ресурсами. Більшість науковців конкретизують категорію "інформаційні технології" для підприємств, пов'язуючи розвиток інформаційного забезпечення управлінської діяльності (в основу якого покладене використання інформаційних ресурсів) зі створенням, впровадженням та розвитком інформаційної системи управління як ІТ-рішення.

Завдяки невинному розвитку ІТ-сфери уможливується не лише накопичення нових знань, але й набуття ними уречевленої форми (шляхом перетворення інформаційних ресурсів в інформаційний продукт вищої якості завдяки використанню сучасних технологій обробки та перетворення даних).

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямі. На особливу увагу заслуговує дослідження категорії "інформаційні ресурси" з економічної та технічної точок зору. Також комплексний підхід до трактування цього терміну на макро- та мікроекономічному рівнях уможливить формулювання вимог, що висувують до інформації кінцеві користувачі, використовуючи ці дані у практичній діяльності. Важливим напрямом є розробка класифікації інформаційних ресурсів та визначення критеріїв результативності їх використання.

І. Нетреба, канд. екон. наук, асист.
Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Киев

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ОПРЕДЕЛЕНИЮ КАТЕГОРИИ "ИНФОРМАЦИОННЫЙ РЕСУРС"

Рассмотрены и систематизированы существующие теоретические подходы к толкованию категории "информационный ресурс". Определены взаимосвязи между понятиями "информационный ресурс", "информационная технология", "информационная система управления". Установлено значение информационных ресурсов для обеспечения производственного процесса на предприятии.

Ключевые слова: информационный ресурс, информационные технологии, информационное обеспечение менеджмента, информационная система управления.

I. Netreba, PhD in Economics, Assistant Professor
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

THEORETICAL APPROACHES TO THE DEFINITION OF THE "INFORMATION RESOURCE"

Existing approaches to determining the nature of the category "information resource" are detailed and systematized. The relationships between the categories "information resource", "information technology", "information management system" are revealed. Determined the importance of information resources for the production process at the enterprise.

Keywords: information resource, information technology, information management, information system management.

Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Economics, 2014; 161: 73-78

УДК 637.1:330

JEL L 66, Q 10, Q 12, Q 13

А. Маслюківська, асп., асист.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ МОЛОЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ У КОНТЕКСТІ МАРКЕТИНГОВОГО ПІДХОДУ

У статті досліджено ринок молочної продукції в Україні з точки зору маркетингу. Здійснено аналіз структури і динаміки ринку, його основних гравців, рівня конкуренції між ними. Визначено цільові сегменти споживачів та виділено основні з них, на які переважно орієнтують свою діяльність молокопереробні підприємства.

Ключові слова: молокопереробна промисловість, ринок молока, основні сегменти споживачів, динаміка виробництва та споживання молочних продуктів.

Постановка проблеми. Молочна галузь посідає одне з провідних місць у структурі економіки країни. Молоко як один з основних базових продуктів харчування є важливою складовою здорового раціону та належать до пріоритетних товарів у споживчому кошику: в Україні витрати на придбання цих товарів складають близько 17 % продовольчих витрат населення.

Список використаних джерел

1. Пархоменко В. Д. Наукові і організаційні проблеми управління інформаційними ресурсами / В. Д. Пархоменко // Науково-технічна інформація. – 2007. – № 3. – С. 31–36.
2. Ситник В. Ф. Системи підтримки прийняття рішень : навч. посіб. / В. Ф. Ситник. – К. : КНЕУ, 2004. – 614 с.
3. Козырев А. А. Информационные технологии в экономике и управлении : учеб. – СПб. : Изд-во Михайлова В. А., 2000. – 360 с.
4. Гужва В. М. Інформаційні системи і технології на підприємствах : навч. посіб. – К. : КНЕУ, 2001. – 400 с.
5. Годин В. В. Информационное обеспечение управленческой деятельности / В. В. Годин, И. К. Корнеев. – М. : Высшая школа, 2001. – 240 с.
6. Шульга О. В. Впровадження інформаційних систем управління виробництвом як фактор ефективного функціонування підприємства / О. В. Шульга // Вісник національного технічного університету "ХПІ". – 2010. – Вип. 61. – С. 12–15.
7. Швець І. Б. Оценка эффективности информационных систем в управлении информационными ресурсами / И. Б. Швець, В. В. Буряк // Наукові праці Донецького національного технічного університету. Серія: Економічна. – 2005. – Вип. 97. – С. 11–20.
8. Денисенко М. П. Інформаційне забезпечення інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства / М. П. Денисенко, Т. С. Голубева, І. В. Колос // Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку: [зб. наук. пр.] / відповід. ред. О. Є. Кузьмін. – Л. : Видавництво Національного університету "Львівська політехніка", 2009. – № 647. – С. 43–49.
9. Каблак М. І. Інформаційна складова в процесах управління і прийняття рішень / М. І. Каблак // АгронКом. – 2010. – № 1/3. – С. 55–57.
10. Шарова К. И. Знание как экономическая категория / К. И. Шарова // Экономика и управление. – 2011. – № 4. – С. 23–27.
11. Нетреба І. О. Процесний підхід до впровадження інформаційних систем управління на підприємствах машинобудування / І. О. Нетреба // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія "Економіка". – 2011. – Вип. 121–122. – С. 116–119.
12. Нетреба І. О. Впровадження системи інформаційної підтримки інноваційної діяльності на промисловому підприємстві / І. О. Нетреба // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія "Економіка". – 2013. – Вип. 145. – С. 55–56.

Надійшла до редколегії 20.06.14